

Proces zavedenia Eura na Slovensku

Prof. Ing. H. Strážovská, PhD

Deň eura

- 27.september 2008: „Deň eura“
- Euro náučný chodník
- Súťaž o euroceny
- Vláda SR a NBS propaguje novú menu vo všetkých krajských mestách
- Cieľ: krátka história spoločnej meny, základné fakty o eure, informácie, ... informácie
- Paradox: parlament dovolil vláde určovať ceny – vývoj cien od novembra 2008 hodnotia úradníci – kompetencie regulovať ceny, ... zbytočná novela zákona o cenách

Politické a ekonomické súvislosti

- **Rímske zmluvy 1957** začiatok dlhej cesty
- **Jednotný trh** – odstraňovanie bariér
- **Integrácia** – predpokladom európskej makroekonomickej integrácie je vytvorenie Hospodárskej a menovej únie (EMU)
- **Maastrichtská zmluva (1991)**

Kritérium	Ref. hodnota
Verejný deficit (%HDP)	3,0
Verejný dlh (% HDP)	60,0
Miera inflácie	3,2
Stabilita dlhodobých úrokových sadziieb	6,5
Stabilita výmenného kurzu	v ERM II od 28.11. 2005

- **Zmluva o politickej únii** – vytvorila podmienky menovej únie – eurozóny a zavedenie novej meny euro

Európska únia

Belgicko, Taliansko, Luxembursko, Nemecko, Holandsko, Francúzsko	1958
Dánsko, Írsko, Spojené kráľovstvo	1973
Grécko	1981
Španielsko, Portugalsko	1986
Švédsko, Fínsko, Rakúsko	1995
Cyprus, Česko, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovensko, Slovinsko	2004
Bulharsko, Rumunsko	2007

Prechod na novú menu

3 etapy

- **1 etapa** Tvorba európskeho menového inštitútu (predchodca ECB) – postupná zmena legislatívy v oblasti centrálného bankovníctva
- **2 etapa** Zosynchronizovanie fiškálnej a monetárnej politiky budúcich uchádzačov, zrušenie existujúcich obmedzení pre pohyb kapitálu
- **3 etapa** Budovanie EMU od 1.1.1999, v rámci nej začína pôsobiť ECB

EUROZÓNA – skupina 12 členských štátov EÚ, ktoré zaviedli 1.1.2002 spoločnú menu euro (307 miliónov obyvateľov – Rakúsko, Belgicko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Taliansko, Španielsko, Luxembursko, Holandsko, Portugalsko, Írsko, ... Grécko)

Euromenu používajú ďalej Monako, San Marino, Vatikán- formálne dohody s EÚ; neformálne používajú euro Andora, Čierna Hora, Kosovo ... Pred tým používali cudzie meny

Spoločnú menu neprijali Dánsko, Švédsko, veľká Británia

Zavádzaniu eura predchádzalo splnenie konvergenčných kritérií, tzv. Maastrichtských kritérií

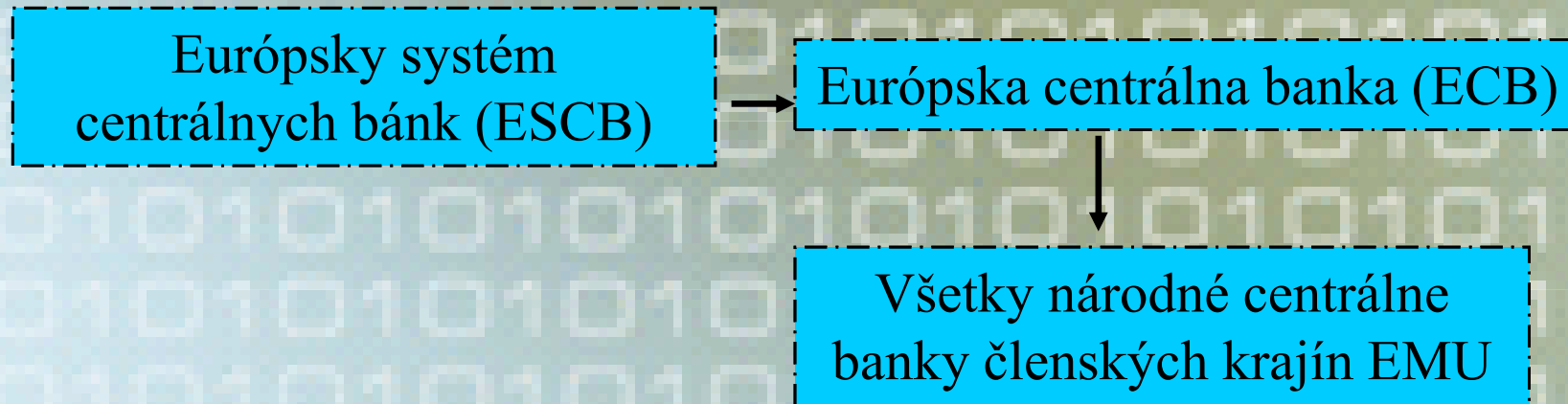
Výmena bankoviek a mincí sa uskutočnila od 1.1.2002 do 30.6.2002. K 1.1.1999 mala eurozóna 11 členov (12 bolo Grécko) z bývalej 15 člennej EÚ

Eurozóna

- Hlavným znakom eurozóny je jednotná menová politika riadená ECB a európskym systémom centrálnych bánk a hlavným znakom je spoločná mena
- 13 člen Slovinsko 1.1.2007
- 14 člen je Malta 1.1.2008
- 15 člen Cyprus 1.1.2008
- 16 člen Slovensko od 1.1.2009

Základné znaky menovej únie

- **Eurosystem** – hlavný cieľ udržiavať v eurozóne stabilitu a chrániť kúpnu silu eura. Stabilita je definovaná ako medzročné zvýšenie spotrebiteľských cien menšie ako 2% ... udržať zo strednodobého hľadiska

Ďalšie jeho funkcie

- ✓ Určovať menovú politiku v eurozóne
- ✓ Vykonávať devízové obchody
- ✓ Uschovávať oficiálne rezervy krajín eurozóny
- ✓ Vydávať bankovky v eurozóne
- ✓ Udržiavať hlavný chod platobných systémov

Kritériá vstupu do eurozóny

1 kritérium **VEREJNÉ FINANANCIE**

Deficit verejných financií za posledný rok pred hodnotením, nesmie presiahnuť 3% HDP. Okrem toho celkový verejný dlh nesmie presiahnuť 60% HDP, alebo musí klesať.

2 kritérium **INFLAČNÉ KRITÉRIUM**

Priemerná inflácia za posledných 12 mesiacov nesmie presiahnuť priemer troch krajín EÚ s najlepšimi výsledkami v oblasti cenovej stability o viac ako 1,5 percentuálneho bodu

3 kritérium **STABILITA ÚROKOVÝCH SADZIEB**

Priemer trhových úrokových sadzieb dlhodobých vládnych alebo obdobných odpisov nesmie presiahnuť priemer troch krajín EÚ s najlepšimi výsledkami v oblasti cenovej stability o viac ako 2 percentuálneho bodu

4 kritérium **STABILITA VÝMENNÉHO KURZU**

Slovenská koruna musela 2 roky pred hodnotením zapojená do mechanizmu výmenných kurzov ERM II. Počas tohto obdobia nesmelo Slovensko korunu jednostranne devalvovať. Koruna nesmela vybočiť z dohodnutého fluktuačného pásma, musela sa pohybovať blízko centrálnej parity.

Zaväzujúce právne predpisy k zavedeniu jednotnej meny na Slovensku

1993-2004	Vytvorenie Slovenskej republiky a príprava na vstup do Európskej únie.
2003	Podpísaná prístupová zmluva
1.1.2004	Vstup SR do Európskej únie Súčasťou rozhodnutia o vstupe do EÚ je záväzok, že Slovenská republika sa stane členom EMU. Bol stanovený referenčný dátum/termín vstupu do Menovej únie 1.1.2009
2004	Konkretizácia stratégie prijatia eura
2004-2010	Konvergenčný program Slovenska
Júl 2005	Vypracovaný národný plán. Jedná sa o harmonogram postupu. Charakteristické rysy: <ul style="list-style-type: none">❖ Zavedenie euro systémom veľkého tresku – súčasné zavedenie hotovostného aj bezhotovostného eura❖ Duálny obeh do 16.1.2009 = súbežné obiehajúce v eurách a korunách❖ Duálne zobrazovanie cien, t.j. označovanie, prepočet a zaokrúhľovanie do 30 dní od vyhlásenia konverzného kurzu Európskou centrálnou bankou
28.11. 2005	Slovenská koruna vstúpila do mechanizmu výmenných kurzov (ERM II) na základe toho, že krajiny eurozóny a členovia ERM II potvrdili správne nasmerovanie slovenského hospodárstva. Stabilita výmenného kurzu znamená, že slovenská koruna musí byť dva roky pred hodnotením zapojená do mechanizmu výmenných kurzov (ERM II). Počas tohto obdobia Slovensko: <ul style="list-style-type: none">a) nesmie centrálnu paritu koruny jednostranne devalvovaťb) koruna nesmie vybočiť z dohodnutého fluktuačného pásmac) pri vývoji kurzu sa nesmú vyskytnúť vážne napätia

ERM II a Slovensko

- Cieľom ERM II je podporiť stabilitu kurzov krajín EÚ, ktoré zatiaľ nie sú členmi eurozóny
- Rokovalo sa o centrálnej parite, návrh Slovenska bol, aby bola určená na aktuálnej trhovej úrovni kurzu :
 - centrálna parita koruny voči euru bola stanovená na úrovni **1€ = 38,4550 SKK**
 - od 19.3.2007 **1€ = 35,4424 SKK**
 - koruna využíva fluktuačné pásmo **+ - 15%**
 - pôvodná spodná hranica pre povinné intervencie sa zmenila z 32,6868 SKK/EUR na 30,1260 SKK/EUR a horná hranica z 44,2233 SKK/EUR na 40,7588 SKK/EUR okolo centrálnej parity

ERM II a Slovensko

- 28.11.2008 SKK vstúpila do ERM II (mechanizmus výmenných kurzov) a začala sa druhá etapa zavedenia eura na Slovensku

2006-2007

Aktualizácia konvergenčného programu SR na roky 2007-2010 a Menový program NBS do roku 2008.

Slovensko ako členský štát EÚ má štatút krajiny s výnimkou, tzn. že Slovensko sa nepodieľa na spoločnej mene, hoci je členom EÚ aj tzv. Hospodárskej a menovej únie, t.j. využíva iba výhody Hospodárskej a menovej únie.

2007

Aktualizácia národného plánu zavedenia eura v Slovenskej republike na roky 2007-2009.

Zásady zavádzania eura

- 1. Zavedenie eura 1.1.2009 systémom „Veľký tresk“
 - a) v hotovostnom obehu
 - b) v bezhotovostnom obehu
- 2. Krátky duálny obeh do 16.1.2009
- 3. Konverzný kurz určí Rada Európy
- 4. Kontinuitu kontraktov
- 5. Pravidlá zaokrúhľovania
- 6. Nepoškodiť občana
- 7. Predídenie zvýšenia cien a inflácie, monitorovanie a kontrola
- 8. Minimalizácia nákladov
- 9. Ponechanie vecnej a finančnej zodpovednosti

Usmernenia pre podnikateľské subjekty (obchod a služby)

- **Maloobchod**
 - Prepočítavanie cien – duálne obdobie
 - Duálne oceňovanie
 - Umiestnenie menových kalkulačiek
 - Vyhlásenie záväzku o udržaní cenovej stability
- V predstihu zabezpečiť softvérové úpravy elektronických registračných pokladníc
- Zabezpečiť službu zákazníkom
- Bezpečnosť uloženia bankoviek a mincí

Usmernenia pre občanov

- V decembri uložiť do bánk prebytočnú hotovosť
- Práva spotrebiteľov – vývesky miestnej správy
- Oboznamovanie s euro bankovkami a mincami
-

Zhrnutie výhod a nevýhod zavedenia Eura na Slovensku

Vplyvy zavedenia eura

Výhody

Zníženie finančných transakčných nákladov

Odhadovaný dopad

Úspory vo výške 0,3% HDP

Zníženie administratívnych nákladov

Úspory vo výške 0,06% HDP

Odstránenie kurzového rizika voči euru

Úspory vďaka odstráneniu rizika vo výške 0,02% HDP

Zníženie kurzovej volatility voči menám iných obchodných partnerov

Zníženie celkovej efektívnej volatility na 0,35% po vstupe všetkých krajín V4 do eurozóny na 0,17%

Zníženie nákladov kapitálu

Pokles súčasných reálnych úrokových sadzieb pre podniky z približne 2% na úroveň okolo 1-1,5%

Nárast zahraničného obchodu

Zvýšenie zahraničného obchodu o 50%

Zvýšenie úrovne HDP na obyvateľa vďaka zvýšeniu zahraničného obchodu a PZI

Nárast HDP na obyvateľa medzi 7-20% v dlhom období. Zvýšenie ročného rastu o 0,7%

Nárast PZI

Zvýšenie cenovej transparentnosti a konkurencie

Zvýšenie tlaku na ceny a zamedzenie ich rastu

Nevýhody

Technické a organizačné náklady na menovú HDP konverziu

Jednorazové náklady vo výške 0,3%

Špecifické náklady bankového sektora

Náklady spojené s úlohou zabezpečiť bezplatnú konverziu domácej meny na euro a pokles rozsahu činností a výnosov bánk

Strata nezávislej menovej politiky – vzdanie sa nástroja na zmiernenie asymetrických šokov

Hodnota straty nezávislosti menovej politiky je ohodnotená bodovo približne na 0,04% HDP

Možná vyššia miera inflácie v dlhodobom horizonte

Dodatočný príspevok k inflácii oproti priemeru eurozóny vo výške 1,5 p. b. ročne

Skúsenosti iných krajín

Proces	Rakúsko	Slovensko
Prijatie eura	1.1.2002	1.1.2009
Konverzný kurz	13,7603	30,126
Duálne zobrazovanie	Od 1.10	Od 24.8
Duálny obeh	2 mesiace	16 dní
Zaokrúhľovanie	2 a viac desatinných miest	2 alebo štyri desatinné miesta

Dosiaľ starší občania počítajú v šilingoch. Prechod bol komplikovanejší, napr. na výpočet hodnoty chleba potrebovali dve matematické operácie, najskôr zo šilingu na marku, potom z marky na euro.

Zobrazovanie cien v korunách aj eurách na Slovensku od 24.8.2008 do konca roka 2009.

V Rakúsku neplatilo zákonné pravidlo zaokrúhľovania smerom nadol – v prospech občana platila matematika.

O tri týždne od zavedenia eura už bol badateľný rast cien, hoci existoval zákonný dohľad nad zvyšovaním. Rast cien sa prejavil predovšetkým v gastronomických zariadeniach, ale technika zlacnela.

Od 1.1.2009 – 16.1.2009 bude platiť pravidlo platenia v eurách aj korunách. (v Rakúsku to boli až dva mesiace). Rakúsko považovalo prechod za veľmi náročný.

Zahraničné skúsenosti

- Zavedenie novej meny sa na raste cien podieľalo 0,3 – 0,5 %.
- Možnosť vyčíslenia na Slovensku – nie je presne možné.
- Známe sú len tendencie u určitých tovarov – ťažko merateľné, ale nie nemerateľné.

Predpokladaný vstup krajín do eurozóny

Krajina	Rok
Estónsko	2012
Česko	2013
Lotyšsko	2013
Poľsko	2013
Litva	2013
Bulharsko	2014
Maďarsko	2014
Rumunsko	2015

Najväčšie prekážky na ceste do eurozóny

	<i>Inflácia</i>	<i>Rozpočet</i>	<i>Verejný dlh</i>	<i>Stabilita meny</i>
Bulharsko	26	0	0	2
Česko	20	14	3	3
Estónsko	27	1	0	3
Maďarsko	22	26	22	5
Lotyšsko	29	2	0	5
Litva	28	2	0	3
Poľsko	21	18	2	0
Rumunsko	26	13	1	10

Čakateľov stojí euromena viac

- Viac používateľov jednej meny prispieva k jej sile.
- Silná ekonomika má na € významný vplyv, najmä pokiaľ ide o dodržanie stanovených pravidiel v oblasti fiškálneho deficitu a úrokových sadzieb.

Kurz € a cudzích mien

Mena	1999	2008
Britská libra	0,66	0,68
Švajčiarsky frank	1,59	1,61
Švédska koruna	9,08	9,37
Ruský rubel'	26,52	35,02

Euro zaznamenalo aj turbulencie v roku 2002 a 2003 bola znížená jedno hodnota na minimum. V súčasnosti sa oproti iným menovým jednotkám zhodnocuje. Okrem kanadského dolára a českej koruny.

Funkcie mesta a obce pri zavedení eura

Funkcie mesta/obce pri zavedení Eura

- ako subjekt verejnej správy,
- ako zriaďovateľ,
- ako zamestnávateľ,
- ako podnikateľský subjekt,
- ako zakladateľ obchodných spoločností.

1. Legislatívno – právna oblasť

- Všeobecná oblasť
 - Národný plán zavedenia Eura v SR
 - Zákon o zavedení meny euro v SR
- Legislatívne normy mesta/obce
- Majetok, majetkové podiely

2. Ekonomická oblasť

- Rozpočet
- Účtovníctvo
- Inventarizácia majetku
- Dane a poplatky
- Faktúry vyšlé
- Banka
- Pokladňa
- Výkazníctvo
- Konzultácie s audítorom

3. Hospodársko – administratívna oblasť

- Finančno – administratívna dokumentácia
- Povinné duálne zobrazovanie cien platieb
- Ľudské zdroje
- Mzdy, sociálne dávky
- Vzdelávanie zamestnancov
- Materiálne zabezpečenie
- Hotový peňažný obeh
- Manipulácia s hotovosťou
- Preškolenie pracovníkov v pokladniach
- Výmena slovenskej meny za menu euro

4. Technická oblasť

- Informačné systémy mesta
- Časový rámec
- Registračné pokladnice
- Technické zariadenia a prístroje

- Všeobecné informácie o zavedení eura
- Komunikácia na miestnej úrovni
- Cieľové skupiny miest a obcí
- Ohrozené cieľové skupiny miest a obcí
- Špecifiká komunikácie s ohrozenými skupinami
- Časový rozvrh komunikácie
- Náklady na komunikáciu
- Segregovaná časť rómskej komunity
- Interná komunikácia

5. Komunikácia

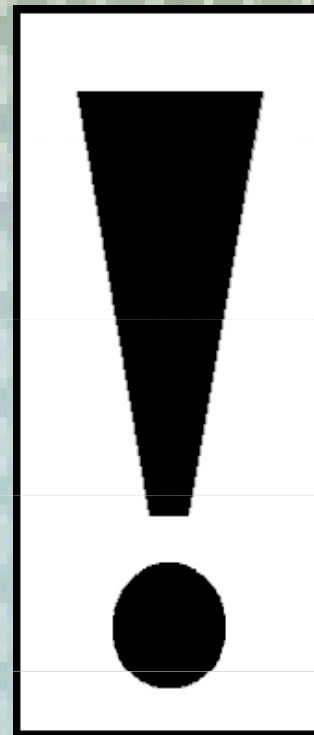

- Cieľ komunikácie
- Časové rozloženie
- Charakter celoslovenskej komunikačnej kampane
- Hlavné posolstvo komunikačnej kampane
- Celoslovenská kampaň – nástroje
- Komunikácia s občanmi a samospráva
- Úloha miest a obcí
- Dva typy informácií poskytovaných na miestnej úrovni
- Miestne dôležité a miestne špecifické informácie – príklady

6. Dohľad a kontrola nad zavedením eura v miestnych podmienkach

- Základné dokumenty
- Konceptia ochrany spotrebiteľa
- Duálne zobrazovanie cien tovarov a služieb
- Nariadenie vlády SR o duálnom zobrazovaní
- Kontrolná činnosť
- Metodická príručka na výkon kontroly
- Zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa
- Zákon č. 178/1998 Z.z. o podmienkach predaja na trhovách miestach
- Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

- Povinnosti a postupy pre obce a mestá pri zavedení Eura.
- Príprava.
- Sústredená pozornosť ...

Náklady a súvisiace kategórie

- Zložitosť vstupu do eurozóny predpokladá rast cien, miery inflácie i nákladov. Európske štúdie takýto vývoj predpokladajú

Neodmysliteľný rast je nákladov

- ✓ v bankovom sektore
 - ✓ v Slovenskom štatistickom úrade
 - ✓ vo všetkých kontrolných orgánoch
 - ✓ v podnikoch
 - ✓ v celej oblasti verejnej správy
- Niektoré výskumy uvádzajú, že náklady spolu môžu predstavovať až niekoľko desiatok miliárd

Náklady – verejná správa, samospráva mestá a obce

Výška jednotlivých nákladov – resp. výdavkov je individuálna a závisí od

- ✓ veľkosti mesta, obce,
 - ✓ od štruktúry poskytovaných služieb,
 - ✓ počtu a charakteru organizačných jednotiek, ktoré mesto, obec zriadili vo forme rozpočtových, resp. príspevkových organizácií
-
- Mestá aj niektoré obce majú založené, alebo sú spoluzakladatelia podnikateľských subjektov rôznych právnych foriem. Tieto subjekty sú napojené na hospodárstvo miest a obcí vo forme kapitálových – finančných aktív, alebo majetkových účastí v rôznej veľkosti až po 100%. Majetkové účasti vyvolávajú náklady – výdavky, ktoré sú vyvolané prechodom na euro.

- v oblasti samosprávy prevláda stanovisko, že náklady podnikateľských subjektov založených samosprávou by sa nemali započítavať do nákladov miest a obcí, ktoré sú vyvolané zavedením eura na Slovensku
- úlohou miest a obcí vo vzťahu k podnikateľským subjektom založených mestom alebo obcou je skôr metodická a kontrolná úloha pri prechode na euro
- mestá a obce by sa mali zamerať len na tie výdavky, ktoré priamo ovplyvňujú výdavkovú časť rozpočtov miest a obcí a priamo sa ich týkajú

Náklady miest a obcí súvisiacich s prechodom na euro možno zovšeobecne uviesť :

✓ ***náklady na programové vybavenie*** – najväčší objem v tomto procese. Ide o náklady na synchronizáciu informačných systémov, ktoré si vyžaduje konverzia slovenskej koruny. Treba im venovať najväčšiu pozornosť. Niektoré obce a mestá do zmlúv s dodávateľmi programového vybavenia zapracovali klauzulu o tom, že dodávateľ je povinný zmeny vyplývajúce zo zákona vykonať bezplatne (GZ), ale ide o to, aby mestá a obce používali jednotný informačný systém u rozpočtových a príspevkových organizácií. Tu možno dosiahnuť úsporu nákladov. Napriek tomu vznikajú náklady na osobitné sledovania, štatistické výkazníctvo a iné, ktoré sú nad rámec zákona.

- ✓ ***náklady na technické zariadenia*** – ide predovšetkým o náklady na registračné pokladnice, parkovacie automaty, počítačky mincí i technické zariadenia zisťujúce ochranné prvky eurobankoviek
- ✓ ***náklady na propagáciu a informovanosť občanov*** – prípadné dopady zamerané na sociálne najzraniteľnejšie skupiny občanov
- ✓ ***ostatné*** – napríklad na tlač tlačív, cenníkov, školenia pracovníkov a iné

Vplyv eura na príjmy miest a obcí

- Rozpočty miest a obcí budú po zavedení eura ovplyvňované nižšími príjmami z dôvodov zaokrúhľovania platieb
- Zákon a vykonávacie predpisy usmerňujú spôsob zaokrúhľovania platieb, ktoré plynú do rozpočtu verejnej správy na 1 euro cent nadol. Platí to aj pri daňových aj iných pohľadávkach
- Pri väčších obciach už hovoríme o desať tisícoch položiek, ktoré majú byť zaokrúhľované smerom nadol nie matematicky. Mestá vzhľadom na svoju veľkosť budú mať takýchto až stotisíc položiek
- Dopad na rozpočty miest a obcí má aj skutočnosť, že v dôsledku zavedenia eura nesmie dôjsť k zvýšeniu sadzieb daní a poplatkov, cien a iných platieb od občanov
- Miestne a obecné zastupiteľstvá budú novelizovať všeobecné záväzné nariadenia o miestnych daniach a poplatkov a všetko, čo sa týka platieb od občanov
- Už pri kreovaní sadzieb sa konverzným kurzom prepočítané sadzby budú zaokrúhľovať nadol predovšetkým u tých subjektov, ktoré sa prihlásili k etickému kódexu
- V súčasnosti nie sú možné presné prepočty, ale všetky výdavky v samosprávach sú pod drobnohľadom MF SR ako aj NKÚ, ktorí kontrolujú oprávnenosť a efektívnosť výdavkov vyvolaných koverziou

V tejto etape možno len odhadnúť, že :

- ✓ Malé obce vynaložia približne 100 tisíc,
- ✓ Veľké 300 tisíc,
- ✓ Malé až stredne veľké mestá 300 až 500 tisíc,
- ✓ Veľké mestá 1 milión a viac v súvislosti s prechodom na spoločnú menu

Niektoré úlohy v procese zavedenia eura

- Zabezpečenie eurových bankoviek a mincí
- Distribúcia hotovostného obeživa
- Sťahovanie hotovosti slovenských korún z obehu
- Zmeny v platobných systémoch
- Konverzia účtov a ostatných produktov fixným kurzom
- Precenenie cenných papierov a ostatných oceniteľných hodnôt
- Prechod kompetencií NBS na ECB

Čo znamená euro pre klientov bánk

- Účty a vklady
- Hotovostné pokladničné operácie
- Platobný styk
- Platobné karty
- Bankomaty
- Elektronické bankovníctvo
- Úvery, úrokové sadzby
- Garantované produkty, podielové fondy

Vytvorenie eurotímu

- Pracovná skupina, ktorá bude zodpovedná za prípravu mesta/obce na zavedenie eura.
- Eurotím musí mať možnosť efektívne a rýchlo reagovať a musí mať aj príslušné kompetencie
- Možnosť predpokladať, že práve členovia eurotímu zohrajú významnú úlohu aj pri komunikácii s obyvateľstvom
- Na ich čele môže, ale nemusí stáť primátor/starosta, môže to byť zástupca alebo prednosta
- Eurotím musí tesne spolupracovať s riaditeľmi rozpočtových a príspevkových organizácií

7. Všeobecná a verejná kontrolná činnosť

- Všeobecná kontrola zmeny cien:
 - Štatistický úrad SR
 - Spoločenské organizácie a združenia
 - SOI

Mestá a obce

8. Štatistický úrad – kontrola zmeny cien

- Júl 2008 – jún 2009
- Krajské – okresné mestá a obce
- Časový interval 10 dní (5 zber informácií + 5 spracovanie informácií)

$$\dot{i}_c = p_i / p_{i-1}$$

- Rast +5 % maximum
- $i_c > 5\%$ = čierna listina + internet

Rozsah kontroly cien

- Do 200 tovarov a služieb
- Potraviny a nealkoholické nápoje - 117
- Alkoholické nápoje a tabak - 8
- Nábytok - 3
- Zdravotníctvo- 13
- Doprava - 4
- Rekreácia a kultúra - 3
- Hotely, kaviarne, reštaurácie - 25
- Rozličné tovary a služby – 21.

Náklady 10 mil. Sk – len na sledovanie cien

Všeobecná kontrola Štatistický úrad

- Prevedenie stá miliónov čísiel
- Zmeny počítačových programov
- Prepočty
- Od 1.1.2009 prepočty historických čísiel
- Finančné ukazovatele zasielať do Eurostatu v dvoch menách

Náklady 20 miliónov + 35 mil. Sk ročne pre Infostat

9. Združenie spotrebiteľov

- Systém zberačov informácií – jún 2008 – december 2009.
- Kontrola v 14 dňových intervaloch
- 300 prevádzok
- 30 miest na Slovensku
- Náklady 3 mil. Sk

Predmet kontroly

- Potraviny 30 položiek
- Spotrebný tovar 10 položiek
- Ubytovanie a stravovanie 10 položiek

Zverejnenie kontroly

- Internet
- Tlačové besedy
- Médiá
- Čierna listina

10. Pokuty hroziace obchodníkom za porušenie pravidiel prechodu na euro - SOI

- Nedostatky, ktoré možno odstrániť ihneď, musia byť napravené ešte počas kontroly
- Na odstránenie ostatných nedostatkov dostane obchodník lehotu na nápravu
- Orgán dohľadu môže pri porušení, nedodržaní alebo obchádzaní pravidiel a povinností pri prechode na euro uložiť pokutu až do výšky 30 000 eur (1 mil. Sk)
- Pri opakovanom alebo závažnom porušení nedostatku sa pokuta môže vyšplhať až na 60 000 eur
- Orgány dohľadu môžu uložiť aj poriadkové pokuty za marenie alebo sťaženie výkonu dohľadu
 - Fyzickej osobe do výšky 1500 eur
 - Právnickej osobe do výšky 15 000 eur.

Etapy kontroly obchodníkov pre prechode na euro

- **1. etapa**

obdobie od vyhlásenia konverzného kurzu (júl 2008) do dňa zavedenia eura (1.1.2009)

(kontrola iba na základe podnetov, plnenie generálneho zákona, sprístupnenie pravidiel na viditeľnom mieste – zaokrúhľovania.)

- **2. etapa**

obdobie duálneho obehu mien (1.1.2009 – 16.1.2009)

(prijatie slovenských bankoviek a vydanie eur, neoprávnené zvyšovanie cien)

- **3. etapa**

obdobie po skončení duálneho obehu mien (po 16.1.2009)

(všetky úlohy 1. a 2. etapy, prijímanie a vydávanie eur bez obmedzenia)

- Peňažné pokuty za prešľapy bude môcť rozdávať iba – SOI
- Obchodníci a podnikatelia, ktorí zamestnávajú menej ako päť pracovníkov a nemusia mať cenovky v oboch menách priamo na regáloch, musia konverzný kurz zobrazit' v cenníku na viditeľnom mieste.
- Na bločku z pokladnice musí každý zákazník nájsť výslednú sumu, ktorú má zaplatiť v korunách a eurách. Účtenka musí taktiež obsahovať konverzný kurz.

Duálne zobrazovanie cien

- 8.7.2008 stanovený konverzný kurz po 1.1.2009 = 30,126 Sk za 1€.
- Analýza: pred dvomi rokmi počas príprav sa uvažovalo s kurzom 38,5 za 1€. Svedčí o dobrom stave slovenskej ekonomiky ako ju vidia európsky politici.
- 8.8.2008 sa malo začať duálne zobrazovanie cien (účinnosť od 24.8.2008), t.j. spotrebitelia boli informovaní o cenách v dvoch menách.
 - O slovenskej, platnej do 31.12.2008
 - O Euro mene
- Duálne zobrazovanie sa vyžaduje všade, t.j. ceny tovarov, služieb, bankové úvery, spotrebiteľské úvery, faktúry, výplatné pásky, dôchodky, sociálne dávky, právnické aj fyzické osoby.

Zákony - diskusia o možnosti diktovať ceny

- 22.8.2008 vláda schválila dva zákony na obranu spotrebiteľov pred zvyšovaním cien
- Od októbra 2008 môže súd potrestať väzením toho, kto poruší cenovú disciplínu (6 mesiacov až 3 roky). Môžu byť stanovené maximálne ceny tovarov a služieb.
- Od novembra 2008 môže vláda rozhodnúť o cenách jednotlivých tovarov- ide o krajnú možnosť
- Postup tohto procesu:
 - cenová rada analyzuje trh
 - Nárast vstupov sa uzná ako oprávnený rast cien, ale trestaný bude článok predtým
 - Ministerstvo sa pokúsi zvýšiť v danom segmente konkurenciu, ak nie nastúpi regulovanie. Tento proces môže trvať aj pol roka.
- Doplnenie novely trestného zákona potrebné.
- Banka žiadala zákon o cenách stiahnuť, aj zamestnávateľia žiadali zákon stiahnuť – nebudú predávať tovar so stratou za úradnícke ceny.
- Zákon v rozpore s ústavou aj s európskym právom.
- Zákony prídu do parlamentu.
- Miklos – zákony sú absurdné a iba vytvárajú dojem boja vlády proti špekulantom.

Vláda proti zdražovaniu

1. Vzniknú čierne listiny obchodníkov, ktorí neprimerane zvýšia ceny
2. Prechod na euro budú kontrolovať mimovládky
3. Ceny bude dekadne sledovať Štatistický úrad SR
4. Na obchodníkov dozrie SOI
5. Cenová rada bude môcť navrhovať reguláciu cien

V ústrety obyvateľstvu...

Komunikácia s verejnosťou a vysvetľovanie nedorozumení

- Hudobná skladba o euro pre Rómov. — Viera Berkyová
 - Tí, čo nevedia čítať a písať...
- Zasadenie dvoch stromov (gaštanov) — deti
- Štartovacie balíčky – 45 euromincí, cena 500Sk, od 1.12.2008
- Eurokalkulačky

Výzva Zväzu obchodu a cestovného ruchu SR k cenovej stabilite

Aby sa mohlo zodpovedne zabrániť nárastu cien vyzýva Zväz k rovnakému postupu aj výrobcov a dodávateľov, bez ktorých to nie je možné zabezpečiť.

Týmto záväzkom sa prispeje k spoločnej stabilite a nezvyšovaniu inflácie v tomto dôležitom období.

My meníme menu, nie cenu.

10.7.2008

Skutočnosť

28.8.2008 skonštatovaný 2% rast potravín, v skutočnosti 4,3% rast. Podľa EÚ 8% a viac a tendencia rastu.

Čo zdraželo od volieb (v %) Júl 2008

	%
Pečivo, múčne výrobky	30 až 50
Mäso	15 až 30
Mliečne výrobky	30 až 50
Zelenina a ovocie	0 až 20
Plyn	0 až 30*
Teplo	10 až 20*
Elektrina	0 až 30*
Benzín a nafta	5 až 10

- ceny klesajú

*- v závislosti od typu odberateľa a tarify ceny pre podnikateľov stúpili výraznejšie ako pre domácnosti

Zisťovanie kontrolných orgánov SOI

- 60% kontrolovaných subjektov zle zaokrúhľovalo, zle zapisovali.

Paradoxne

Napriek všeobecnému zdražovaniu :
v BauMaxe sa držia ceny pri zemi

Zdražovanie je všade :
pre BauMax to neplatí !

BauMax kontruje cenovými zľavami !

BauMax jasne dáva najavo : vlna zdražovania – nie u nás !

STOP inflácii... Všetko lacné

My meníme menu, nie cenu !

Tu som človekom...

V DM zavedením eura nezvýšime ceny

Garancia dlhodobej ceny

Euro a malé a stredné firmy

- menšie podniky a živnostníci nevyvíjajú dostatočnú iniciatívu so zavedením eura
- Dôsledok s blížiacim sa s 1. januárom 2009 rastie cena registračných pokladníc (euro pokladnice nemajú zakúpené) aj riešení v oblasti informačných technológií
- najviac sťažností z predajní v tržniciach v súvislosti s euro pokladnicami
- živnostníci podcenili včasnú kúpu euro pokladníc
- ceny registračných pokladníc stúpili o 40 %
- sklz v predzásobení s hotovosťou
- zanedbané sú dohody o IT riešeniach
- nie sú dohodnuté harmonogramy zmien v účtovníckom softvéri; čím bližší termín zavedenia eura, tým vyššia sadzba odborníkov v IT
- predpokladá sa, že malé firmy bude stáť prechod na euro cca 40 000 Sk

Ďalšie povinnosti obchodníkov

- v októbri obchodníci mali vyvesiť informácie, aby zákazníci po 1. januári neprichádzali s veľkými bankovkami
- podľa generálneho zákona o zavedení eura majú obchodníci právo odmietnuť platbu v korunách, ak prekročí 4-násobok hodnoty nákupu
- heslo : obchod nebude fungovať ako zmenáreň ! ale obchod musí informovať dopredu
- veľké firmy v súvislosti so zavedením eura fungujú dobre, majú nastavené informačné systémy a súvisiace otázky

Malí obchodníci zdražujú ...

- od januára 2009 sa znižuje hranica ročného obratu, pri ktorej sa musí podnikateľ zaregistrovať ako platca DPH. Hranica sa znižuje na 35 000 €, čo je podľa konverzného kurzu 1 054 410 Sk (v súčasnosti povinným platcom DPH je podnikateľ, ktorého obrat za rok dosiahol 1 500 000 Sk)
- dôvodom je euro smernica, ktorú Slovensko musí zaviesť po vstupe do eurozóny
- odborníci sú toho názoru, že nový systém DPH neovplyvní výsledok podnikateľa, ale jeho novú povinnosť pocítia spotrebiteľia na vyššej cene
- príjem štátu sa zvýši, vyberie viac na DPH, zaplatí to občan, cez podnikateľa to iba prejde
- názor odborníkov : ceny v malých podnikoch s obratom nad 1 mil. sa zvýšia o 20 %
- zvyšovanie cien sa dotkne najmä drobných remeselníkov (krajčíri, obuvníci) – sú ne platcami DPH, budú musieť odvieť 19 % štátu – dôsledok zvýšia ceny
- Ministerstvo financií nepovažuje rast DPH za dôvod na zdražovanie
- Výhody a nevýhody sú veľmi individuálne – závisí od podniku, dodávateľov i odberateľov
- MF si myslí, že platca DPH bude vo výhode lebo si bude môcť odpočítať DPH z nakúpených tovarov, ktoré používa na svoje podnikanie

Malí obchodníci zdražujú ...

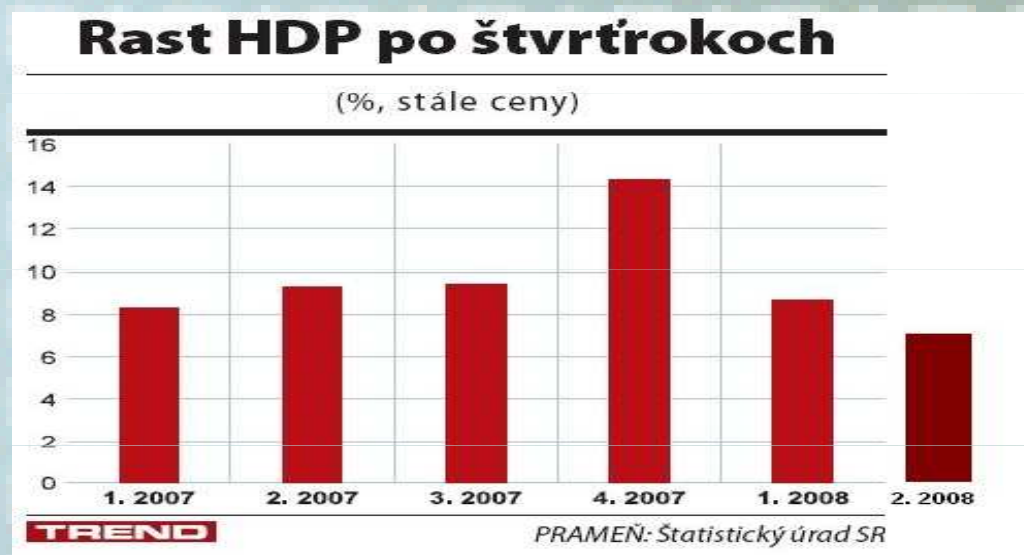
- rozhodujúce pre zdražovanie alebo zlacnenie výrobku bude pomer medzi DPH z nakúpených a predaných tovarov
 - okrem toho majú noví platitelia dane možnosť jednorázovo si odpočítať daň z majetku
 - ... problémy sú diskutovateľné – zo 176 tisíc platcov DPH ku koncu prvého polroku 2008 sa dobrovoľne zaregistrovali 63 tisíc
 - skúsenosti ukazujú aj na to, že platitelia DPH sa domnievajú, že dosiahnu vyššiu konkurencieschopnosť
 - štát vyberie na nepriamych daniach viac, podnikatelia sa domnievajú, že ich tržby to neovplyvní, ale pociťia to občania na vyšších cenách
 - nová hranica sa vzťahuje na tržby už v tomto roku, uvádza sa príklad, že ak podnikateľ v tomto roku zarobí 1,2 mil. Sk podľa súčasných pravidiel by sa nemusel povinne hlásiť na daňovom úrade ako platca DPH. Od januára budúceho roku však hranica klesne a tak zárobky za posledných 12 mesiacov už budú stačiť na povinnosť registrovať sa
 - neočakáva sa enormný nárast dobrovoľných platcov DPH - ... Počet novo registrovaných platiteľov DPH vzrastie približne o 12 tisíc, z toho 10 tisíc FO
 - Príjmy štátu z DPH - štát vyberie v roku 2010 o 172 mil. viac
v roku 2011 o 186 mil. viac
- časť pohltí odpočítanie dane z majetku pri registrácii platiteľov, odborníci tvrdia že výnos bude dokonca nižší o 331 mil. Sk

Malé firmy sa boja eura

- malé firmy potrebujú na prípravu približne pol rok (cca 15 zamestnancov), stredné firmy trištvrte až jeden rok
- povinnosti vznikajú skôr, najmä duálne zobrazovanie
- ... softvér, ktorý bude potrebovať
- malé podniky nie sú dostatočne podchytené v informačnej kampani (početné výskumy)
- najväčšie výhrady voči euru pokiaľ ide o informovanosť majú podnikatelia do 10 zamestnancov
- riziko malých podnikateľov ! Naučiť sa hospodáriť v novej mene ... Uvedomiť si hodnotu peňazí – heslo . Drobné už nebudú také drobné
- niektoré výskumy ukázali, že iba do 20 % malých podnikateľov vidí výhodu v prechode na euro a príležitosť na podnikanie
- 50 % neočakáva výrazné zmeny, ostatní sú pesimisti ... Nevrátia sa im ani náklady na zavedenie eura

Spomalenie ekonomického rastu SR

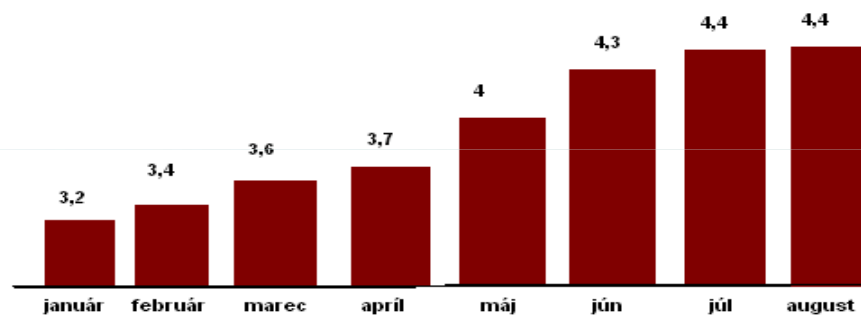
- V roku 2007 a 2008 sa **ekonomický rast** na Slovensku vyvíjal s istými charakteristickými črtami:
- Slovensko pred rokom rástlo 9,3 – percentným tempom
- nové exportné kapacity stále nabiehajú na plnú fázu – tak sa dá očakávať vytvorenie ďalšieho potenciálu
- za celý rok 2008 predpokladajú analytici rast porovnateľný s úrovňou druhého štvrťroka 2008 (je menší ako prvý štvrťrok 2008)
- na Slovensku je potrebné udržať dobré konkurenčné prostredie s podporou podnikania

Zmeny cien – rast, pokles (Slovensko)

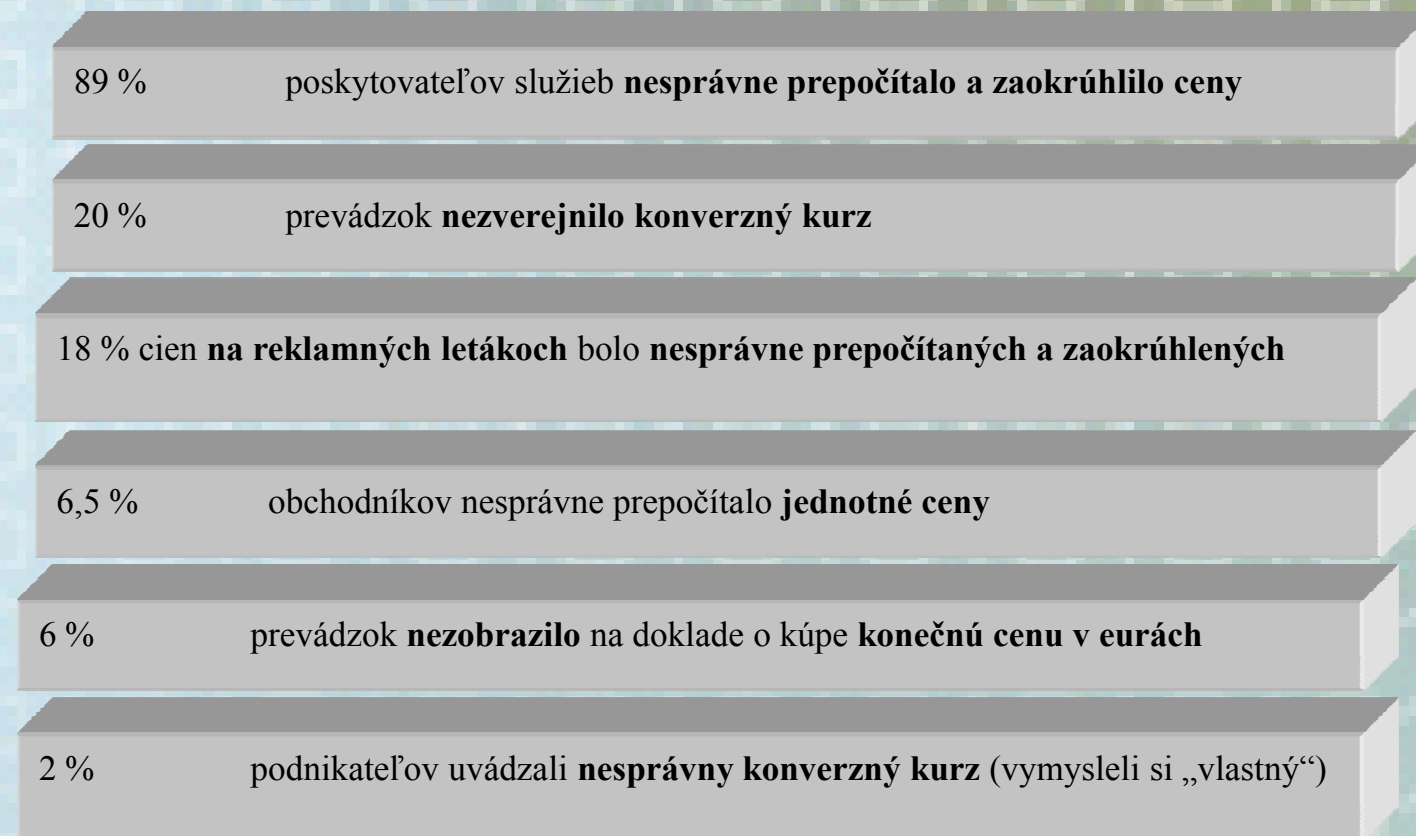
- Z krajín platiacich eurom rastú ceny najrýchlejšie v Slovinsku, nasledované maltou, Belgickom a Cyprom
- Slovinsko, Malta a Cyprus sú najnovšími členmi eurozóny
- Dôvod : rast cien energií nie eura ...
- Osobitosť Cypru – rast inflácie je rýchlejší ako v iných krajinách ... dovoz energií, pri obchodovaní je dôležitá rodina
- Podľa ŠÚSR sa inflácia v auguste medziročne zrýchlila na 5%, čo je dvojročné maximum, medzimesačne sa ceny veľmi nehýbali

**Medziročný vývoj
harmonizovanej inflácie
v tomto roku v %**

Ceny v eurách sú od 24. augusta 2008 povinné

- Duálne zobrazovanie povinné až do konca roku 2009
- Objavilo sa množstvo chýb pri prepočtoch a zaokrúhľovaní
- Závažné porušovanie a chyby

Nekalé obchodné praktiky

- Za lákanie zákazníkov na zázračné amulety, ktoré pomôžu vyhrať v rulete, vyzdraviť ... trestný čin – väzenie 3 roky
- Dosiaľ bola len pokuta 2 milióny
- Zobrazenie známky kvality bez povolenia
- Nepravdivé vyhlásenie, že výrobok je k dispozícii iba veľmi obmedzený čas
- Tvrdenie, že výrobok uľahčí výhru v hazardných hrách
- ... Výrobok vylieči choroby ... postihnutia
- Vytváranie dojmu, že spotrebiteľ nemôže opustiť priestor pred tým, ako sa uzatvorí zmluva
- Zahrnutie priameho nabádania pre deti do reklamy, aby si kúpili alebo presvedčili rodičov, aby im kúpili propagované výrobky
- 10 miliónov pokuty (SOI) za predaj výrobku, služby ak spôsobí ujmu na živote alebo zdraví

Slovensko v ekonomickom kontexte

- Ekonomická situácia USA v súčasnosti odzrkadľuje dlhodobé pôsobenie vzájomne prepojených domácich a globálnych faktorov
- Kľúčovým prvkom bol rast na americkom realitnom trhu v rokoch 1996 – 2005
- Rast cien nehnuteľností významne predstihol úroveň príjmov a domácností
- Realitný „boom“ sprevádzalo rozsiahle poskytovanie úverov, ktoré postupne odhalilo nedostatky vo finančnom systéme krajiny – najmä v oblasti merania a riadenia rizika
- Problém nastal – keď úroky začali stúpať a zvyšujúce sa hypotekárne splátky narazili na reálne možnosti dlžníkov
- Objem nesplatených úverov začal rásť a banky boli nútené siahnuť na založené nehnuteľnosti
- V úsilí predat' ich – zväčšili ponuku na realitnom trhu, čo prispelo k pádu cien nehnuteľností
- Tieto skutočnosti viedli k vzniku realitnej a úverovej krízy
- Domáce faktory podporoval mohutný prílev globálnych úspor z rozvíjajúcich sa trhov ekonomík
- Dynamický rast týchto ekonomík dosiať ťahá pomerne stabilný domáci dopyt a svojím objemom ovplyvňuje rast svetových cien surovín a komodít
- Tieto faktory podmieňujú

Očakávania – ceny, inflácia

- OECD neočakáva že sa na Slovensku po zavedení eura zvýšia enormne ceny – dosah na infláciu by mal byť porovnateľný ako v krajinách eurozóny (< 0,3 percentuálneho bodu)
- podľa harmonizovanej inflácie by spotrebiteľské ceny na Slovensku kvôli euru od júla 2008 do júla 2009 mohli stúpnuť o 0,32 percentuálneho bodu (štúdia OECD o vplyve zavedenia eura na Slovensku)
- u vybraných kategórií tovarov a služieb možno očakávať vyššie ceny – rodiny by mohli pocítiť dosah zavedenia eura ročne v priemere zhruba sedemnástimi eurami, domácnosti s vyššími príjmami a samostatne zárobkovo činné osoby môže euro ročne stať 26,5 eura. Najmenší vplyv by podľa očakávaní mohli pocítiť dôchodcovia a nezamestnaní (5 €)
- zo skúsenosti krajín, ktoré už euro zaviedli – najviac zdraželi po zavedení eura kategórie rekreácia a športové služby (+ 5,4 percenta), ďalej služby domácnostiam, kaderníctvo, reštaurácie a kaviarne

Celá eurozóna je v recesii

Slovenská ekonomika kvôli hospodárskemu poklesu bude od budúceho roka rásť pomalšie

- ❖ Svetová ekonomická kríza doľahla na eurozónu. Jej hospodárstvo upadá do recesie. Bude to mať vplyv na hospodársky rast Slovenska – spomalí sa.
- ❖ Hospodárstvo eurozóny za ostatný polrok – pokles o 0,2 %. To už sa považuje za hospodársky úpadok.
- ❖ Spomalenie rastu v eurozóne znamená nižší dopad po slovenských výrobkoch a nižší vývoz. Predpokladá sa spomalenie rastu pod 5 % - 3 %.
- ❖ V roku 2008 sa predpokladá rast 7,1 %.
- ❖ Redukujú sa prognózy v eurozóne, HDP v roku 2009 dosiahne 0,3% a nie 1,3% rast ako sa predpokladalo.
- ❖ Nielen automobilový priemysel upadne

Resecia – krátkodobý hospodársky pokles, aj kontrakcia rozmerov ekonomickej aktivity = oslabenie, zmenšenie, zníženie pôvodných rozmerov ekonomickej aktivity, jedna zo zostupných fáz podnikateľského cyklu. V kontrakčnej fáze dochádza k znižovaniu reálneho produktu. Ak toto znižovanie prekračuje obdobie šiestich mesiacov hovorí sa o recesii. V staršej literatúre sa fáza kontrakcie označuje pojmom kríza.

Euro - Kremnica

- euro je za posledných 100 rokov šiestou slovenskou menou,
- Slovensko je druhým štátom bývalého východného bloku, ktoré od roku 2009 bude mať euro ako národnú menu,
- kremnická mincovňa ročne razí približne miliardu mincí, najmä pre zahraničných klientov,
- mincovňa pred spustením razenia mincí zrekonštruovala priestory a nakúpila technológie za približne 250 miliónov korún,
- Slovensko bude potrebovať pri prechode zo slovenskej koruny na euro 188 miliónov eurobankoviek v hodnote sedem miliárd eur a 500 miliónov kusov euromincí,
- nominálnu hodnotu euromincí mincovňa aj guvernér NBS taja. Ani jedna z mincí nestojí NBS viac, ako je jej nominálna hodnota,
- mince sa líšia veľkosťou aj farbou. Jeden-, dva- a päťcentové sú z oceľového plechu s vrstvou medi, 10-, 20- a 50-centové sú zo severského zlata, čo je zliatina medi, hliníka, zinku a cínu. Jedno- a dvojeurové mince sú z medi a niklu a z niklu a z mosadze,
- mincovňa nakupuje polotovary, platničky na výrobu eura, prevažne z Nemecka,
- Národná banka zničí približne 161 miliónov kusov starých slovenských bankoviek vážiacich okolo 161 ton a viac ako 450 miliónov kusov mincí, ktoré podľa odhadov vážia dvetisíc ton

V tabuľke je uvedená štruktúra štartovacích euro balíčkov, ktoré sa dostanú do predaja od 1. decembra tohto roka s cenou 500 Sk.

Nominálna hodnota euro mince	Hodnota euromince v Sk	Počet kusov euro mincí	Hodnota v €	Hodnota v Sk
2	60,252	2	4	120,504
1	30,126	6	6	180,756
0,50	15,063	8	4	120,504
0,20	6,0252	8	1,6	48,2016
0,10	3,0126	6	0,6	18,0756
0,05	1,5063	5	0,25	7,5315
0,02	0,60252	5	0,1	3,0126
0,01	0,30126	5	0,05	1,5063
Spolu	116,889	45	16,6	500,09

Zdroj: Národná banka Slovenska

1 EUR = 30,1260 SKK

System overovania europlatidiel

Spôsoby kontroly pravosti

- Kontrola hmatom
- Kontrola zrakom
- Kontrola pomocou bežných detektorov

Falzifikáty a pozmenené bankovky

Zásady práce s hotovosťou

